

sídliště

1. ÚVOD

Sídliště lze definovat mnoha způsoby, lze je charakterizovat např. jako "hromadnou a soustředěnou výstavbu bytů formou velkých obytných souborů" (Musil 2002:274). V českých městech představují sídliště významný element a patří k jednomu ze znaků socialistické městské výstavby. Sídliště se ovšem nestavěla pouze v socialistických zemích, ale také v zemích západní Evropy (Švédsko, Francie). Jednotlivá sídliště se ovšem liší urbanistickým a architektonickým ztvárněním, délkou sídlištního věku, bytovým standartem i demografickou skladbou obyvatel. Na rozdíl od západních sídlišť se česká sídliště stala monopolem, neboť byla po několik desetiletí téměř jedinou formou stavby bytů ve městech. (Grabmüllerová, Maier 1995: 88)

2. HISTORIE VÝSTAVBY NA ÚZEMÍ ČR

Na území České republiky se první sídliště začala stavět v 50. letech 20. století v duchu socialistického realismu jako reakce na bytovou nouzi, která nastala po druhé světové válce. První generace sídlišť vznikala převážně v hornických oblastech a jejich architektonické řešení nebylo založeno na prefabrikovaných panelích. Významným faktorem ve výstavbě obytných souborů se stala podpora industrializace stavebnictví s cílem zvýšit hospodárnost výstavby a snížit náklady na nový byt. Podpora industrializace umožnila aplikaci a realizaci konceptů, které vyracovaly školy moderní architektury a urbanismu již v meziválečném období. Modernistická výstavba v duchu funkcionalismu se začala masivně uplatňovat v 60. letech 20. století.

Bydlení se stalo významnou složkou životní úrovně a výstavba bytů důležitou složkou socialistické ekonomiky. Byt postavený v novém sídlišti se stal symbolem vyššího životního standartu. Vrcholu dosáhla výstavba sídlišť v 70. letech a 80. letech, během kterých byla postavena drtivá většina panelových sídlišť. V 80. letech se začaly šířit kritiky bydlení na sídliště. Sídliště byla vnímána jako nevyhovující a začaly se oběvovat snahy o jejich "humanizaci".

Významným mezníkem se stal přelom 80. a 90. let. Sídliště se pro mnohé obyvatele stala "zhmotnělým symbolem všeho, s čím chtěli lidé skoncovat - byla šedá, uniformní, nelidsky grandiózní" (Maier, K., 2003, 654). Během 90. let byl tento typ výstavby ukončen a bytová výstavba se přesunula do zázemí měst. Po listopadu 1989 pobíhaly veřené diskuse o odstranění panelových sídlišť z měst, od tohoto záměru se však vzhledem k ekonomické situaci a bytové nouzi ustoupilo.

3. NEGATIVA

monofunkčnost

- absence pracovních příležitostí, občanské vybavenosti,

steretylnost

- anonymita, znemožnění identifikace lidí s prostředím

nízká urbanitická kvalita

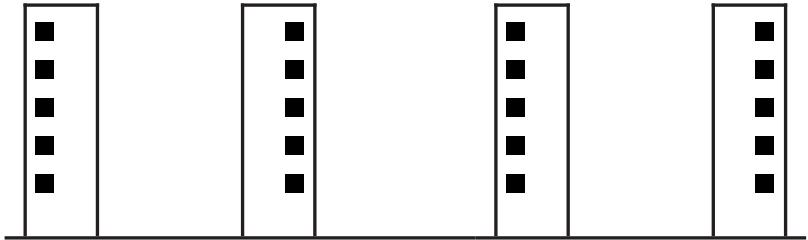
- uvolněnost prostorů, uniformita, stereotyp, monotónnost
- prostory „bez rádu“, uliční síť nemá zapamatovatelné schéma, gradaci a vyvrcholení
- neexistují ulice, náměstí, městská scéna

nížená bezpečnost

nízká technická kvalita

- nevhodné měřítko, chudý architektonický výraz, nedořešený parter

sídliště

4. POZITIVA

kvalita bydlení

- zvýšený průměrný standart bydlení oproti předválečným létům
- zvýšení technického vybavení bytů

sociální struktura

- vyváženosť, smíšenosť sociální struktury nízká urbanistická kvalita
- uvolnenosť prostorů, uniformita, stereotyp, monotónnosť
- prostory „bez řádu“, uliční síť nemá zapamatovatelné schéma, gradaci a vyvrcholení
- neexistují ulice, náměstí, městská scéna
- snížená bezpečnosť

nízká technická kvalita

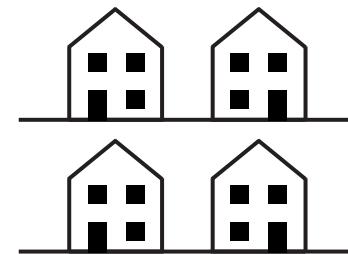
nízká architektonická kvalita

- nevhodné měřítko, chudý architektonický výraz, nedořešený parter

5. MALEŠICE

Sídliště Malešice je jedním z prvních pražských sídlišť. Sídliště bylo postaveno v roce 1961 a po svém dokončení bylo největším sídlištěm v Praze. Šest let po dokončení domů se dokončovaly terénní a sadové úpravy a komunikace. Malešický park byl dokončen až v roce 1970. Původně se v projektu počítalo s výstavbou kulturního domu s kinem, kavárna a restaurací, ale žádný z těchto záměrů nebyl realizován. Nové sídliště plánované pro 17 000 obyvatel zůstalo s původní obcí Malešice a rodinnými domky v okolí bez občanské a kulturní vybavenosti.

2 vilová čtvrt'

I. ÚVOD

Vilová čtvrt' je fenomén počátku 20. století s přesahem do dnešní doby. Na počátku byla myšlenka zlepšit kvalitu městského bydlení a zpřístupnit ji všem. S tou přišel v roce 1898 anglický teoretik Ebenezer Howard v knize Zahradní město zítřka, kde mluví o vizi nového sídla, syntézy výhod venkova a města.

Město v zeleni, tvořené rodinnými domky obklopenými zahradou. Vizionářská myšlenka inspirovala mnoho dalších a vzniklo hnutí prosazující "zahradní město" proti přeličněným, industrializovaným městům bojujícím s hygienou. Prvním zahradním městem se pak stal v roce 1903 Letchworth v Anglii. Vývoj však šel jiným směrem a udělal z vilového bydlení luxusní záležitost, která není přístupná všem.

Svého vrcholu tento trend dosáhl v předválečných letech 1920-1930 v Evropě, kdy vznikla většina dnes uznávaných vilových kolonií v rámci městské zástavby. Myšlenkou zahradních měst a vilových kolonií se zabývali tehdejší nejvýznamější moderní architekti jako Le Corbusier či Ludwig Mies van der Rohe. I oni se podíleli na tzv. vzorové vilové kolonii v rámci výstavy bydlení v německém Stuttgartu. Tento vývoj byl však přerušen válkou, a poválečná výstavba na něj navázala jen částečně. Vilové kolonie se staví i dnes, bohužel ve většině případů se jim nedáří dosáhnout urbanistických a architektonických kvalit předválečné výstavby.

2. HISTORIE VÝSTAVBY NA ÚZEMÍ ČR

Rozvoj vilových čtvrtí u nás je spojen se vznikem první Československé republiky. Masivní rozvoj nastal zejména v Praze a v Brně. Vznik nového státu byl spojen se stěhováním velkého počtu lidí do hlavního města a masivní výstavbou. Po připojení bývalých předměstí vznikla tzv. Velká Praha, současně se začal budovat velký počet nových sídlišť - vilových čtvrtí jako např. Ořechovka nebo Hanspaulka.

Vrcholem nové výstavby se stala vilová kolonie Baba v pražských Dejvicích. Na tomto obecném souboru se podíleli architekti jako Pavel Janák (autor urbanismu) nebo Ladislav Žák (vila Lídy Barrové), ale i zahraniční autoři - holandský architekt Mart Stam. Výstavba začala v roce 1932. Je výjimečná svým urbanismem - šachovnicové uspořádání domů umožňuje každému domu výhled na město, jednotným architektonickým stylem a kvalitními architektonickými návrhy jednotlivých domů. Soubor plně využívá kopcovitého terénu a vytváří tak "funkcionalistické panorama", které se tyčí nad Dejvicemi. V roce 1948 však emigrovala většina původních obyvatel. Někteří noví majitelé provedli necitlivé úpravy domů, i přesto je vilová kolonie Baba jedním z nejzachovalejších obytných souborů svého druhu na světě.

3. NEGATIVA

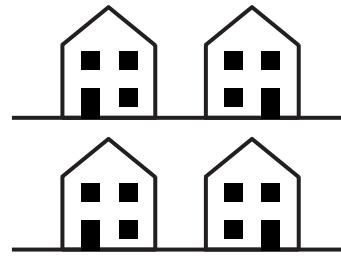
- absence pracovních příležitostí, občanské vybavenosti,
- absence parteru
- urbanistické problémy - malé procento zastavěného prostoru, "neměstský" charakter zástavby

4. POZITIVA

- klidná lokalita, dobrá bezpečnost
- velký obytný prostor
- blízkost zeleně, soukromá zeleň
- často vysoká architektonická kvalita objektů
- stabilní lokalita, kde se příliš nemění sociální struktura

2 vilová čtvrt'

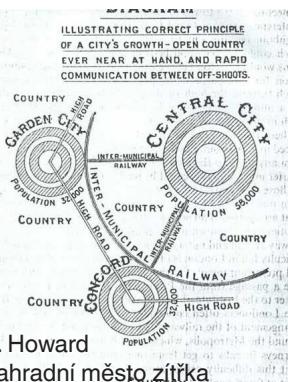
5.VILOVÁ ČTVRŤ MALEŠICE

Malešice jsou téměř celé na území městského obvodu Praha 10, jen velmi malá část v okolí Jiráskovy vily s botanickou zahradou zasahuje do městského obvodu Praha 9. Poprvé jsou připomínány v roce 1309, poté dlouhou dobu náležely Novému Městu. Významné datum je rok 1727, kdy ves Malešice kupuje pražská univerzita, což připomínají i názvy ulic jako Rektorská, Prorektorská, Na Univerzitním.

Když se Malešice v roce 1922 staly součástí Velké Prahy, zůstávaly stále jen malou zemědělskou vsí s 1 400 obyvateli. Za první republiky se na území Malešic postavila poměrně rozsáhlá vilková čtvrt' pro nižší až střední společenské vrstvy na úbočí vrchu Třebešina. Dřívě hezké symetrické dvojdomky byly pozdějšími „modernizacemi“ značně znetvořeny a dnes vzhled této čtvrti, až na výjimky, působí značně chaoticky a neúpravně, jako konec konců u většiny vilkových čtvrtí podobného charakteru v Praze a v českých zemích vůbec. V polovině šedesátých let zde bylo postaveno jedno z prvních sídlišť, jenž působí vcelku úhledně. Paneláky nejsou zas až tak vysoké a snaží se vytvářet zdání bloků. V sídlišti je dnes již vzrostlá zeleň a i přes navýšení původně plánovaných podlází z pěti na sedm, působí celé sídliště velmi útulně a domácky. Chloubovou Malešic je stejnojmenný park a k rekreaci slouží i blízký les. Dnes v Malešicích na ploše o rozloze 3,81 km² žije přes 10 000 obyvatel.

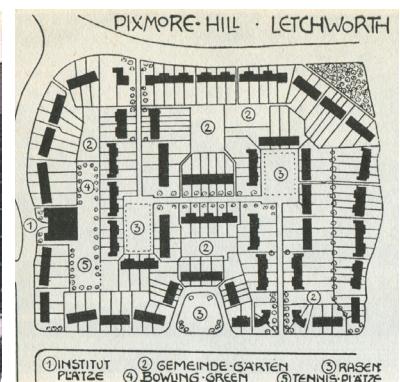
zdroj: <http://www.prahaneznama.cz/praha-10/malesice/>

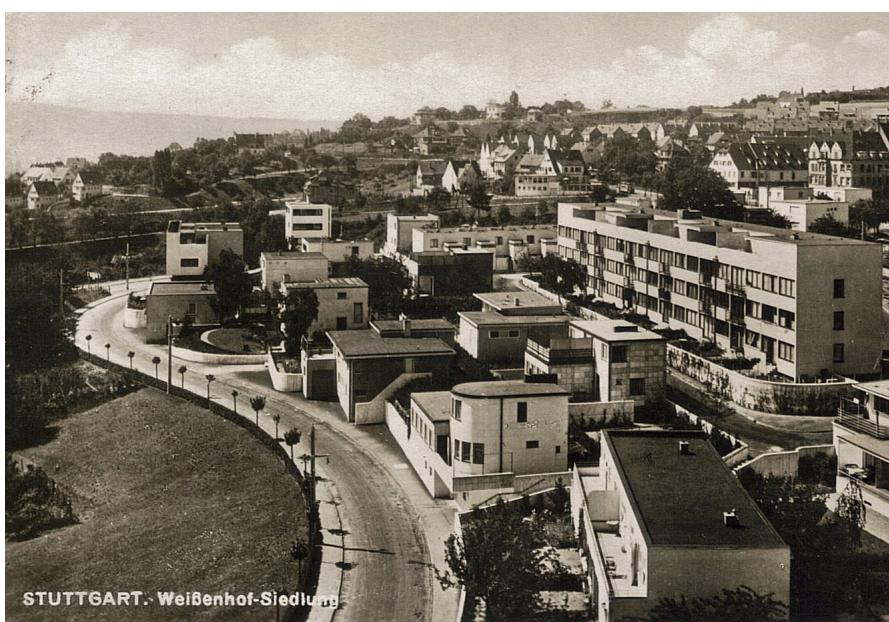
E. Howard
Zahrádní město zírka

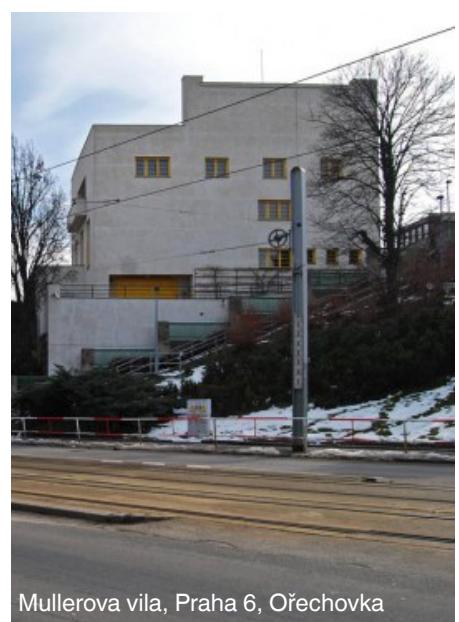
Letchworth, Anglie 1903

① INSTITUT PLATZE ② GEMEINDE-GÄRTEN ③ BOWLING GREEN ④ TENNIS-PLATZE

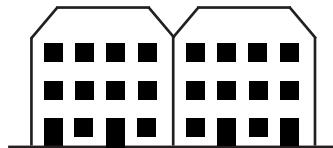

STUTTGART. Weißenhof-Siedlung

Mullerova vila, Praha 6, Ořechovka

3 městský blok

I. ÚVOD- HISTORIE A VÝVOJ BLOKOVÉ ZÁSTAVBY

Vznik blokové zástavby můžeme řadit již do doby Mezopotámie, a od té doby již nepřetržitě pokračuje tento způsob stavění městského prostoru. Každé období se lišilo pouze ztvárněním vlastní blokové zástavby. At' šlo o středověkou, úzkou parcelaci, či parcelaci pozdějších období, kdy se gotické parcelace shlukovaly a vznikaly tak větší celky – domy.

Největší rozmach blokové zástavby, takové jakou ji známe, je z období 19. Století. To souviselo s průmyslovou revolucí, kdy se velké množství lidí stěhovalo za prací do velkých měst. Urbanisté té doby se inspirovali navzájem napříč celou Evropou. Začalo to v Paříži, kde baron Hausmann začal s velkou přestavbou celého středověkého města. Přestavba měla za cíl, takzvanou „asanaci“. To znamená, že měla za úkol očistit město, udělat ho zdravějším. Tímto způsobem bylo zbořeno celé středověké město a nahrazeno novou, moderní architekturou. Šlo o široké bulváry s jasně vymezenou parcelací. Domy měly jasně danou výšku i šířku, patrování i vzhled fasád. Bloková výstavba se netýkala jen bourání, ale i rozšiřování města.

Bloková výstavba je v historii urbanismu velmi významná. V tomto způsobu stavění je jasné daný veřejný, poloverejný a soukromý prostor. Jsou jasně vymezené ulice, chodníky, náměstí a uliční čáry. Veřejný prostor jsou ulice a chodníky, náměstí a parky. Poloverejným prostorem jsou vnitrobloky, které vznikají uzavřením jednotlivými domy „bloky“ tento prostor byl z počátku zelenou plochou pro uživatele bloku. Soukromý prostor vzniká následným dělením vnitrobloku na vlastní zahrádky.

2. HISTORIE VÝSTAVBY NA ÚZEMÍ ČR

Bloková výstavba byla stejně řešena i v Praze, kde docházelo k asanaci (Staré Město u ulice Kozí, kde je jasné vidět přechod mezi středověkým a novověkým městem) a také docházelo k rozšiřování města. Vznikaly nové čtvrti jako například Královské Vinohrady, Smíchov, Dejvice a také Žižkov. Tyto čtvrti byly direktivně naplánované.

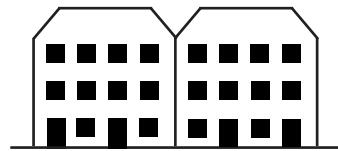
3. POZITIVA

- Udržení města, struktura blokové zástavby vydrží déle než samotný dům
- Jasně rozdělení jednotlivých prostorů
- Snadné kombinování provozů – bydlení, obchody, kanceláře – živé město
- Lidské měřítko

4. NEGATIVA

- Vznik blokové zástavby je brán, jako něco špatného díky asanaci – přerušení historické kontinuity
- Náročné na plánování

3 městský blok

5. ŽIŽKOV

Žižkov je městská čtvrť a katastrální území Prahy, nachází se na východ od jejího centra. Jako samostatný celek vznikl pod názvem Královské Vinohrady I. roku 1875 rozdelením Královských Vinohrad, roku 1881 byl Žižkov povýšen na město. V roce 1922 byl začleněn do nově vzniklé Velké Prahy. Žižkov, někdy také nazývaný pražský Montmartre, je čtvrtí činžovních domů z přelomu 19. a 20. století. Žižkov, bohemská čtvrť plná nočního života, kaváren, barů a umělců se rozkládá na vyvýšenině, proto jsou místní ulice úzké a strmé. Po polovině 19. století nastal mohutný rozvoj tohoto území a rozsáhlá výstavba. Výstavba, která začala po roce 1865 v prostoru mezi Vrchem Vítkov - Vítkova hora a Vrchem sv. Kříže pokračovala téměř "americkým" tempem.

Příklady leteckých map a ulice z evropských měst

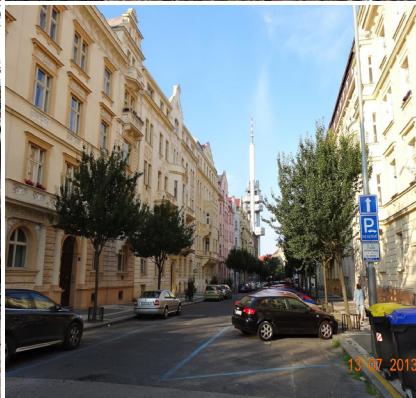
Barcelona

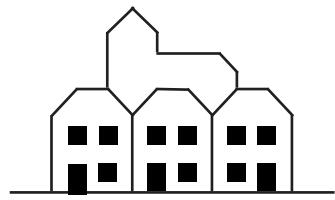
Praha

Paříž

4 historické centrum

I. ÚVOD- HISTORIE A VÝVOJ HISTORICKÉHO CENTRA

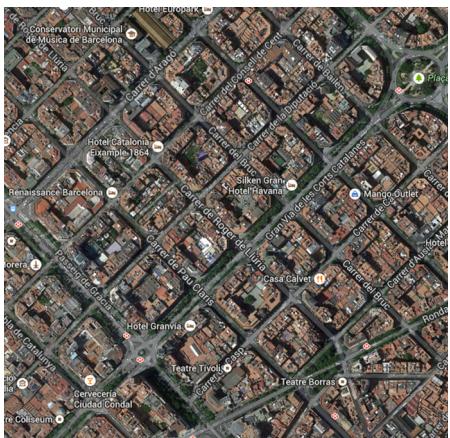
Středověké město je v podstatě ve všech našich podmínkách, které známe, nejstarší dochovanou městskou strukturou. Města středověká po celé Evropě mají jedno společné. Bud' jsou rostlá, nebo plánovaná. Typickým příkladem rostlého města je právě Staré Město. Příkladem plánovaného je Nové Město Pražské plánované za Karla IV.

Rostlá struktura města se tradičně odvíjí od centra dění – náměstí s trhem, v našem případě Staroměstské náměstí. Od tohoto místa „centra“ se radiálně (paprskovitě) odvíjí všechny hlavní cesty z města. At' už jde o cestu k řece a následně k mostu a Hradu, nebo o cestu k Plzni či Boleslaví. Město bývalo opevněno hradbami a za nimi se nacházel klášter (Anežský klášter). Rostlá struktura města byla sice plánovaná – omezena hradbami, měla své centrum a hlavní osy, uliční síť, ale jednotlivé domy neměly jasně dané, jak mají vypadat, a kde mají stát. Parcely byly úzké, dlouhé nudle, kde se musel vměstnat dům, chlív, stodola, a dvorek.

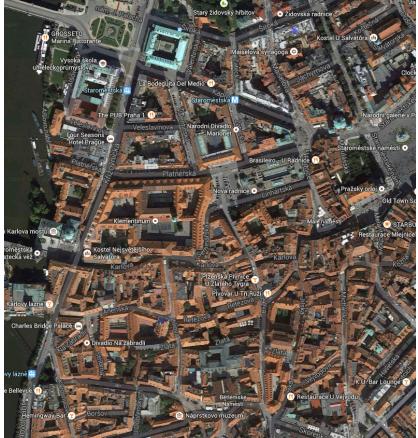
Proto dnes vidíme na Starém Městě křivolaké uličky, různě veliké domy. Dalo by se říct, že v tom není žádný systém, dnes již ten systém není tak patrný. Během staletí došlo k velkým urbanizačním změnám a tradiční osy mohly zmizet. V době, kdy město vznikalo, ten systém byl, bez něho by nemohlo město fungovat.

Příklady leteckých map a ulice z evropských měst

Barcelona

Praha

Paříž

